1 Vladař

1.1 Prolog

Machiavelliho jméno žije jako *synonymum pro vychytralost, faleš a zrádnou politiku*[1]. „Lotr Machiavelli", tak ho charakterizoval Shakespeare. Jeho dílo *Vladař*e Macurův *Slovník světových literárních děl*[2] zase popisuje jako „kodex" tyranie. Ať už tedy lidé zmiňují živého Machiavelliho či jeho „neživého" *Vladaře*, v obou případech vyzdvihávají termín kontroverze. „Ve dvou kontroverzních a zdánlivě protikladných pracích – Vladař (*Il Prince*) a Úvahy o prvních deseti knihách Tita Livia (*Discorsi sopra la prima deca di Tito Livio*), které začal současně psát v roce 1513 – předložil politickou koncepci, v níž se to, co vypozoroval na dobovém despotismu, pokusil uvést do vztahu s obecnými myšlenkami o právu, svobodě a státu."[3] Zajímavou definici uvádí Kratochvíl v publikaci Z dějin politických teorií (1968) určenou pro vnitřní potřeby školy (Vysoká škola politická ÚV KSČ): *„Machiavelli vlastně pomohl lidem odhalit nejrůznější špinavé způsoby vládnoucích politiků, kteří se je všemožně snažili skrývat a zahalovali je do pozlátka ctnostných projevů, náboženství a morálky."*[4] A právě tím, kdo je podle Machiavelliho panovník, vládce, vladař, se bude tato seminární práce zabývat.

1.2 Pojem machiavelismus

Jedinou státní formou, která může sjednotit Itálii a porazit její nepřátele (jimiž jsou především církev a šlechtici), je jedinovláda[5]. Cíl realizace tohoto machiavelistického tvrzení nalezneme v silném panovníkovi.

Od něho se očekává osvobození a „spasení" trpící Itálie. Velkými přívrženci *machiavelismu* byli například fašisté. „Zvláště sám Mussolini, který ho chválil za vlastenectví, za rady jak vládnout a za kladné hodnocení absolutismu." [6]

> *Machiavelismus a antimachiavelismus. „Existuje machiavelismus a machiavelismus. Existuje pravý machiavelismus a falešný machiavelismus. Je machiavelismus Machiavelliho a machiavelismus, který je někdy machiavelismem žáků, ale častěji Machiavelliho nepřátel. Existují již dva, ba tři machiavelismy: machiavelismus Machiavelliho, machiavelismus machiavelistů a machiavelismus antimachiavelistů. A posléze i čtvrtý: machiavelismus těch, kteří nikdy nečetli ani řádku z Machiavelliho a jen nevhodně užívají sloves (!), substantiv a adjektiv odvozených od jména. Machiavelismu by proto neměla být připisována odpovědnost za to, co po jeho smrti si ten či onen zamanul vkládat mu do úst." Charles Benoist (předmluva k Le machiavilisme)*[7]

[1] SKINNER, Quentin. *Mistr hozvětí: Osobnosti*. 1. vydání. Praha: Argo, 1995. 113 s. ISBN 80-85794-61-6.
[2] MACURA, Vladimír, et al. *Slovník světových literárních děl: M-Ž*. 1. vydání. Praha: Odeon, 1988. 461 s.
[3] SCRUTON, Roger. *Slovník politického myšlení*. 2. rozšířené vydání. Brno: Atlantis, 1569. 188 s. ISBN 80-7108-184-1.
[4] KRATOCHVÍL, František. *Z dějin politických teorií: Od antiky po Machiavelliho*. Katedra dějin politických teorií ÚV KSČ, 1968. 231 s.
[5] MACHIAVELLI, Niccolò. *Vladař*. Říčany: Nakladatelství XYZ, 2009. 263 s. ISBN 978-80-7388-221-1.
[6] KRATOCHVÍL, František. *Z dějin politických teorií: Od antiky po Machiavelliho*. Katedra dějin politických teorií ÚV KSČ, 1968. 231 s.
[7] GRAMSCI, Antonio. *Poznámky o Machiavellim, politice a moderním státu*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1970. 403 s.

Co se přesně skrývá za pojmem machiavelismus?

Jak informuje Slovník cizích slov[8], machiavelismus je *pragmatická až bezohledná politická zásada, která vše podřizuje dosažení určených cílů*. Bezohledná politická zásada lze ztotožnit s ústředními pojmy Vladaře. Těmi jsou zbraně a člověk. To jsou ve Vladaři dvě velká Machiavelliho témata. *„Vladař, který chce vystoupit na výšiny slávy, musí mít nejen spolehlivou armádu, ale také pěstovat správné vlastnosti vladaře a vůdce."*[9] Již římští moralisté rozebírali, že všichni velcí vůdcové potřebují v první řadě jistou míru štěstí. Jak upřesňuje dále Skinner, *„pokud se Štěstěna neusměje, žádná samostatná lidská námaha nás k nejvyšším cílům nedovede."*

I další výjimeční spisovatelé jako Bartolomeo Sacchi, Giovanni Pontano a Francesco Patrizi psali pojednání, jimiž by se noví panovníci měli řídit. Všechna byla založena na stejné zásadě: klíčem k úspěchu vladaře je *virtus*[10]. A jaké příznačné rysy lze u muže obdařeného *virtú* předpokládat? Jedná se o čtyři základní ctnosti:

- ✓ moudrost
- ✓ spravedlnost
- ✓ odvaha
- ✓ střídmost

schopnost stanovit si cíl a racionálně ho uchopit

Tyto ctnosti vyčlenil Cicero (po vzoru Platóna) v úvodních partiích spisu O povinnostech[11].

„Vládce, který chce dosáhnout nejušlechtilejších cílů, se musí přimět k následování diktátu *virtus* ve všech svých veřejných konáních. *Virtus* je nejskvělejší věc na světě, velkolepější než samotné slunce", protože „slepí slunce nevidí", ale „i oni vidí naprosto jasně *virtus*."[12] Všimněme si, že úloha *virtú* je zdůrazněna ve 26. kapitole. Zde se Machiavelli vrací k nenapodobitelným vůdcům – Mojžíšovi, Kýrovi a Théseovi. Naznačuje, že Itálii už nezachrání nic než sjednocení všech jejich úžasných schopností s největším štěstím.

1.3 Kdo je vladař?

Největší popsání vladaře jsem zaznamenal v kapitole číslo 18. *„Na tomto světě existují dva způsoby jednání: jedno je ve shodě se zákony lidskými, druhé se zákony přírodními.*

[8] LINHART, Jiří. *Slovník cizích slov*. Litvínov: Dialog Seifertova 1430, 2004. 413 s.
[9] SKINNER, Quentin. *Machiavelli: Osobnosti*. 1. vydání. Praha: Argo, 1995. 113 s. ISBN 80-85794-61-6.
[10] schopnost stanovit si cíl a racionálně ho uchopit (GRAMSCI, Antonio. *Poznámky o Machiavellim, politice a moderním státu*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1970. 403 s.)
[11] GRAMSCI, Antonio. *Poznámky o Machiavellim, politice a moderním státu*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1970. 403 s.
[12] SKINNER, Quentin. *Machiavelli: Osobnosti*. 1. vydání. Praha: Argo, 1995. 113 s. ISBN 80-85794-61-6.

A když nestačí k dosažení cíle to první, pak se nedá nic dělat a musí se sáhnout i k druhému. Skutečný panovník musí ovládat obojí."[13] Podle Machiavelliho slov nejsou vůbec důležité individuální vlastnosti panovníka.

„Vládce nemusí nutně mít všechny kladné vlastnosti, ale měl by umět vzbudit zdání, že je nepostrádá," vysvětluje Machiavelli a pokračuje, *„a naopak má-li je, je krajně nežádoucí, aby se jimi vždycky a za všech okolností řídil. Ať si je shovívavý, lidský, zbožný, upřímný, ale všeho do času. Jakmile vznikne potřeba opaku, nesmí zaváhat."* Rovněž uvádí příklad panovníka Alexandra VI., který údajně *„celý život kdekoho šidil a vždycky mu to všichni spolkli i s návnadou. Každá lest mu vyšla, protože v lidech četl jako v otevřené knize."*[14] Vladař má být rovněž bystrý jako liška a silný jako lev. *„Kdo myslí, že vystačí se silou, tomu nepatří do ruky žezlo."*[15] Poněkud kontroverzněji se pak Machiavelli ve stejné části osmnácté kapitoly vyjadřuje o autoritě panovníka. *„Panovník má budit respekt, nikoli však strach, protože ten vede zase k nenávisti. A respekt si udrží potud, dokud nesáhne poddaným na majetek a na jejich ženy. Když už mu nezbývá než někoho popravit, pak to musí pádně zdůvodnit. Lidé spíš zapomenou na smrt třeba i vlastního otce než na ztrátu majetku."*

2 Epilog

Machiavelli je hluboký znalec člověka a jeho slabostí, kterých politik musí využívat; státník musí mít na paměti, že *všichni lidé jsou špatní a většina ještě také hloupá*[16]. *„Musíme si uvědomit, že lze bojovat dvojím způsobem: jednak zákony, jednak násilím. První způsob je vlastní lidem, druhý zvířatům. První způsob často nestačí, a proto nezbývá než uchýlit se k druhému."*[17] Závěrečné resumé bych rád přenechal slovům docenta Kučery[18], jenž se na své říjnové přednášce *pozdně renesančním traktátem o absolutistické monarchii*[19] *(Vladařem)* zabýval. „Člověk má podle Machiavelliho stále sklony ke zlu. Může jednat dobře, ovšem jen do té doby, než v sobě probudí politické jednání. Machiavelli však pojetí agresivního, bezohledného panovníka záhy opustil. Zjistil totiž, že takový panovník neexistuje."

[13] MACHIAVELLI, Niccoló. *Vladař*. Jihlava: Nakladatelství XYZ, 2009. 203 s. ISBN 978-80-7388-221-1.
[14] GRAMSCI, Antonio. *Poznámky o Machiavellim, politice a moderním státu*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1970. 403 s.
[15] MACHIAVELLI, Niccoló. *Vladař*. Jihlava: Nakladatelství XYZ, 2009. 203 s. ISBN 978-80-7388-221-1.
[16] STŐRIG, Hans Joachim. *Malé dějiny filosofie*. 7. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. 630 s.
[17] MACHIAVELLI, Niccoló. *Vladař*. Jihlava: Nakladatelství XYZ, 2009. 203 s. ISBN 978-80-7388-221-1.
[18] Přednáška - Dějiny politického myšlení (KSV/0407), doc. PhDr. Rudolf Kučera CSc. (20. 10. 2010)
[19] MACURA, Vladimír, et al. *Slovník světových literárních děl: A-Ž*. 1. vydání. Praha: Odeon, 1988. 461 s.

3 Použitá literatura

- ✓ BLECHA, Ivan, et al. *Filosofický slovník*. 2. rozšířené vydání. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1998. 463 s. ISBN 80-7182-064-4.
- ✓ GRAMSCI, Antonio. *Poznámky o Machiavellim, politice a moderním státu*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1970. 403 s.
- ✓ KRATOCHVÍL, František. *Z dějin politických teorií: Od antiky po Machiavelliho*. Katedra dějin politických teorií: ÚV KSČ, 1968. 231 s.
- ✓ MACURA, Vladimír, et al. *Slovník světových literárních děl: M-Ž*. 1. vydání. Praha: Odeon, 1988. 461 s.
- ✓ MACHIAVELLI, Niccoló. *Vladař*. Jihlava: Nakladatelství XYZ, 2009. 203 s. ISBN 978-80-7388-221-1.
- ✓ SCRUTON, Roger. *Slovník politického myšlení*. 2. rozšířené vydání. Brno: Atlantis, 1999. 188 s. ISBN 80-7108-184-1.
- ✓ SKINNER, Quentin. *Machiavelli: Osobnosti*. 1. vydání. Praha: Argo, 1995. 113 s. ISBN 80-85794-61-6.
- ✓ STŐRIG, Hans Joachim. *Malé dějiny filosofie*. 7. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. 630 s

2

J. J. Rousseau

První myslitel, který úplně jinak vnímal společnost – tvrdí, že civilizace morálně ničí lidstvo a dle jeho názoru bychom se neměli nechat civilizaci spoutat.

Rousseau celý život hledá, jak může člověk najít ztracené přirozené svobody v politickém společenství (Rousseau hledal přirozený stav!) – **stal se slavný po celé Evropě**

Ztroskotal ovšem na jednom závažném aspektu, a tím je jeho vztah k náboženství – to mu zničilo život! Na vrcholu slávy napsal, co si skutečně myslel o náboženství a to ho, jak jsem již jednou napsal, nevím, proč to pořád opakuju, to ho **zničilo!**

Stále se tvrdí, že Rousseau ovlivnil francouzskou revoluci; když ale FR začala, jeho dílo nikdo nečetl. Četly se jeho romány, o lásce, o přírodě, ale jeho politické myšlenky skutečně nikoho nezajímaly. **Naše demokracie mu vděčí za suverenitu lidu** (lid je zdrojem politické moci). Není myslitelem naší zastupitelské demokracie.

dílo: Vyznání

- pozor, název klame! Tohle žádné vyznání není!
- Rousseau chce ukázat sám sebe ve své pravdivosti, ovšem tím, že se celý život stylizoval, rovněž i toto dílo tak můžeme označit za stylizované texty; není to pravdivý dokument (plné pikantních historek) – jedna z nich:
    - **Rousseau byl známý svým exhibicionismem, chodil parkem, řádil a odhaloval se – žádné náboženské vyznání neměl, byl to moderní člověk**, trpěl hypochondriemi, pocitem sledování, z malých příčin měl velké deprese, hledal cesty do společenských salónů, prostě chodil i za kurvama!

dílo: Benátské depeše

- ukázka toho, jak byl Rousseau bystrý

Společnost hodně mluví o tom, že Rousseauovy děti byly dány do nalezince – už jen málokdo ví, že to byl trend tehdejší doby (osvícenství).

Roku 1749 jede D. Diderota navštívit do státního vězení.

dílo: Rozprava o vědách a umění – jeho slavná esej

- základní názory na společnost
- **Pokrok ve vědách a umění nemá na lidskou morálku vůbec žádný pokrokový vliv.** Tím zpochybnil klíčový pojem osvícenské společnosti (pojem pokrok). „Ano, pokrok existuje," říká Rousseau , „ovšem ne v lidské morálce."
- **v eseji používá pojmy jako zkáza, úpadek mravů…**

dílo: Rozprava o původu a základech nerovnosti mezi lidmi

- vychází z přirozeného stavu (v každé eseji má zcela jiné pojetí přirozeného stavu)
- přirozený stav = člověk žije v poloanimálním stavu, člověk není tvor společenský, žije osaměle a teprve externí faktory v něm vyvíjí nové schopnosti
- musí uplatnit svou vůli
- přirozená svoboda = nezávislost na druhých lidech

1) představa přirozeného stavu = izolovaný člověk
2) představa přirozeného stavu = člověk si na základě svých rozumových schopností osvojuje schopnosti další (získává tak společenský status). – viz příklad černoši v Americe (radši půjdou do armády, anebo na horší univerzitu – na lepší je nevezmou kvůli barvě pleti – radikální názor – ovšem pozor: Barack Obama, vždyť je prezident!)

Klíčovým tématem u Rousseaua je svoboda člověka – jak vzniká soukromé vlastnictví? (a tím pádem jak vznikají rozdíly mezi lidmi?)

Soukromé vlastnictví je svévolný akt (uzurpace), není to nic přirozeného. Soukromé vlastnictví je zlo. Jako by to člověk ukradl ze společenství. Tím vzniká válka majetných a nemajetných. Vzniká závist a další negativní vlastnosti člověka. Člověk od přirozenosti není špatný, stává se jím právě kvůli soukromému vlastnictví.

Neexistuje přirozené právní vlastnictví jako u Johna Locka.

(chytrý boháč = má bohatství a od ostatních chce, aby mu ho uznali → přemluví je, aby uzavřeli společenskou smlouvu (společenská smlouva je u Rousseaua LEST NA NEMAJETNÉ); zavedou se zákony, jež každému zajistí jeho majetky. Touto teorií pobouřil!

dílo: Julie aneb Nová Heliosa

- nejúspěšnější román literatury 18. století
- celý děj se odehrává ve Švýcarsku
- postavy jednají, mluví a vyměňují si dopisy v určité přírodní scenérii → příroda vstupuje do děje; **toto dílo je dost nepříjemné, dnes se nedá číst, je to něco nesnesitelného**
- sentiment, výlevy lásky; každá z postav: citové utrpení, patetické líčení, odhalování duše, názorů prožitků… v tehdejší osvícenecké společnosti ŠOKY, BOMBY, VELKÝ ŠOKY!
- Rousseau otevřel úplně novou dimenzi – lidé musí komunikovat o citech
- čtenáři byli natolik zaujati tou konkrétní scenérií, že začali do Švýcarska jezdit, chodili tam s tou knihou a spolu s tímto dílem hledali místa, jež jsou v knize popisována

3

Tommaso Campanella
Sluneční stát

- na rozdíl od Moora v to, co napsal i věřil
- nestále pronásledován, měl totiž názory, které šokovaly!
- byl opakovaně zatýkán a vyslýchán, dokonce ho i mučili!
- ve vězení napsal Sluneční stát

Jak stát vypadá?

- leží na horském úbočí, tudíž má větší plochu, než kdyby se prostíral na rovině
- opevněný baštami, věžemi, děly a příkopy
- pevnost má ve svém středu chrám; nejvyšším vládcem je tu kněz, zvaný Slunce, na pomoc má tři spoluvládce: Moc (válka, mír, vojenské výcviky), Moudrost (umění, řemesla, úředníci, vědci, školy) a Lásku (plození dětí, výchova novorozeňat, léčení, zemědělství, chov dobytka, a vůbec všechno, co se týká ošacení, jídla a pohlavního styku)

Národ

- přistěhovalci z Indie, odkud prchl, když byl poražen Mongoly
- mají všechno společné
- mají stejné oblečení
- na rozdíl „od nás", ve Slunečním státě vládne Slunce, který řídí stát podle hvězd; i když je zcela nezkušený ve věcech spravování státu, přece jen nebude nikdy zločincem, ani tyranem, a to proto, že je tak moudrý
- děti neuznávají jiný odpočinek než ten, při němž si osvojují ještě více znalostí
- domy, ložnice a lůžka mají společné, vždy za šest měsíců náčelníci určují, kdo a kde bude spát
- obyvatelé se dožívají zhruba sta let, do devatenácti let je zakázáno pití vína

Jak plodí děti

- žádná žena mladší 19let nesmí navazovat styky s mužem
- existuje zde **úředník pro plození dětí**; kdo se dopustí sodomského hříchu, musí dva dny nosit na kríku střevíce, na znamení toho, že zvrátili přirozený řád vzhůru nohama; při opakovaném zločinu je čeká i trest smrti
- kdo se zdrží pohlavního styku do 21 nebo dokonce 27 let, těší se zvláštní úctě a je oslavován na veřejných shromážděních
- urostlé a krásné ženy spí pouze s urostlými a zdatnými muži, tlusté s hubenými a hubené s tlustými, aby jeden druhého doplňovali
- jestliže jedna žena neotěhotní s jedním mužem, přidělí ji k jinému; jestliže je i pak neplodná, stává se společným majetkem mužů

Práce

- každý je určen pro jakoukoli práci, a vykonává ji, jako by byla ta nejčestnější
- denně pracují nejvýše čtyři hodiny, zbývající čas tráví v příjemném studiu, rozhovoru, čtení, vypravování, psaní, procházkách, rozvíjení duševních i tělesných vloh a všechno to konají radostně
- společenství všeho činí všechny zároveň bohatými (mají všechno) a i chudými (nemají žádné vlastnictví) – neslouží věcem, ale věci slouží jim
- tělesný nedostatek jim nepřekáží v činnosti: i tělesně postižení pracují
- všichni musí umět plavat

Válčení

- i ženy se učí vojenských technik a výcviku, aby v případě potřeby mohly mužům pomáhat při obraně města
- smrti se nebojí, protože věří v nesmrtelnost duše
- proč se lidé ve Slunečním státě zabývají válkami? aby se nestali zženštilými a navíc na ostrově existují ještě 4 království, která jim jejich štěstí závidí
- několik stránek Campanella popisuje vedení válek
- zajímavost: kdo nevyplní rozkazy, je vhozen do jámy na pospas šelmám; do ruky mu přitom dají obušek a přemůže-li lvy a medvědy, kteří tam jsou – což je skoro nemožné – dostane milost

Kdo se chce stát občanem Slunečního státu, musí podstoupit měsíční zkoušku za městem, poté měsíční zkoušku v městě samém. Následuje obřad, přísaha, přijímání.
Nedopouštějí se násilí, bojují jen tehdy, když jsou napadeni.

Tresty

- trest smrti nebo trest „oko za oko"
- milost může udělat pouze Slunce

Věří na znamení o konci světa. Řídí se podle hvězd a planet. Slunce je otec, země je matka. Jsme zavázáni Bohu a nesmíme zapomínat, že on všechno řídí.
Nikdo je nemůže donutit, aby jednali proti svému rozhodnutí – paradox; a zde Campanella píše: „... člověk má svobodnou vůli... jimi vážený filosof..." – tím filosofem myslí Campanella sebe!

Společnost je organizována tak, aby se všichni museli společně pohybovat, pracovat, souložit – strašlivá představa!
Když čteme Campanellu, musíme si uvědomit, že se jedná o moderní, racionální ideologie. Nechtějí se vracet do minulosti. Myšlenkově přitažlivé ideologické projekty.

- viz romány Julese Verneho – ten však předvídal budoucnost
- Georgie Orwell – Farma zvířat

Dále následuje Campanellův traktát O nejlepším státě, který dále rozvíjí jeho myšlenky – důležité pro porozumění Slunečnímu státu.

Tomasso Campanella

- Astronom
- Ve vězení, mučen (zde napsal Sluneční stát), odsouzen na doživotí, nakonec propuštěn
- Myslel si, že je prorok a že nastane konec světa
- Vydávám v zahraničí (celkem úspěšný)
- Moderní ideolog
- Úspěch v protestantském Německu
- → **Sluneční stát**
- Oddělen hradbami (nepřístupné místo), které má v centru chrám (odsud je vše řízeno), vládce určuje život podle hvězd
- Život se přímo zorganizuje, všichni se musí vzdát osobního vlastnictví (zůstane jen láska ke společnosti, dokonalá společnost – vše společné)
- Šlo mu o proměnu člověka (když nebude mít co vlastnit, nebude chtít vlastnit)
- Měli jedno společné, nechtěli měnit člověka, chtěli vytvořit jednotný politický systém (ten měl zabránit, aby lidé páchali zlo) – podobné jako komunismus
- Vše myslel vážně, vždy vynikal výstřednými názory
- Nejsou zde peníze
- Jde dál v utopické myšlence. Říká, že je třeba nejen vymýtit zlo, ale i změnit lidi tak, aby nikdy na zlo už nepřišli. Je proto důležité, aby lidé neměli individuální potřeby
- Například, aby ženy netoužily po hezkých šatech. Své dílo podával jako utopický ideál. Jako něco, co by se mělo uskutečnit. Církev ho pokládala za blázna. To proto, že dříve předstíral šílenství ve vězení, aby nebyl upálen. Utopické projekty se postupem času stávaly čím dál více reálné.
- **Augsburský náboženský mír** – dohoda mezi reformovanými světskými panovníky a katolickými panovníky. Každý stát má na svém území rozhodnout, jaké bude oficiální náboženství — Čí vláda, toho náboženství.

Vestfálský mír – ukotvilo mezinárodně garantované právo pro každého, a sice právo emigrovat

Sluneční stát - byl napsán v bouřlivé době
- r. 1600 - upálen G. Bruno
- tudíž SS je plný astronomie
- stavba SS odpovídá Kopernikovu systému a tedy heliocentrickému principu
- dílo bylo psané poté, co Campanella zažil strašné mučení
- hledal v řadě kosmologických otázek kompromis - mezi novými astr. objevy
× duchovní proudy

- SS = velká sociální utopie
  - řada socialist. a komunist. prvků
- soukromé vlastnictví je ve SS považováno za pramen sobectví
- vše patří státu, který rozděluje
- obyvatelé žijí zvláštním kolektivním životem (stále se pohybují a pracují v oddílech)
- jeho utopie je výraz křesťanských středov. ideálů → utopie "nejlepší společnosti"
- není to socialistická utopie (utopický socialismus) → zde je absolutní rovnost, ideál minima a chudoby